

Institutul Național pentru Sănătatea
Mamei și Copilului
"Alessandrescu-Rusescu" București

Norwegian Institute
of Public Health

Helsedirektoratet

World Health
Organization

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

PDP1 - A4.8 – *Promovarea sănătății orale*

Dana Fărcășanu, expert

INSTITUTUL NATIONAL DE SANATATE PUBLICA

29.09.2021

Ghiduri selectate

Sănătatea orală reprezintă o parte esențială a sănătății și bunăstării unei persoane și o prioritate globală de sănătate Afecțiunile cavității bucale afectează oamenii pe tot parcursul vieții, deși în mare parte pot fi prevenite și pot fi tratate în stadii incipiente. Există o asociere foarte puternică între prevalența și severitatea afecțiunilor cavității bucale și statutul socio-economic (venit, ocupație și nivel educațional) care apare în copilăria timpurie și persistă până la vârste înaintate (World Health Assembly 2021).

	TITLUL GHIDULUI / DOCUMENTULUI	SCOR ATRIBUIT FIECĂRUI CRITERIU								Total
		Relevanță (aplicabilitate în asistența medicală primară)	Relevanță (conține informații despre intervenții efectuate de asistenți medicali)	Relevanță (aplicabile în contextul nevoilor de sănătate identificate)	Relevanță (aplicabile în contextul atribuțiilor reglementate pentru asistenții medicali comunitari)	Actualitate (elaborat în ultimii 10 ani)	Organizația care a dezvoltat ghidul	Ghidul se bazează pe evidențe	Există un "systematic review" al recomandărilor în ultimii 3 ani	
1	Norway HelseDirektoratet, National Professional Guidelines, "Dental health services for children and young people 0–20 years" (updated 2021) & "National guideline for health promotion and preventive work in the child and youth health centres and school health service"	3	3	3	3	3	3	3	3	24
2	Public Health England, Department of Health and Social Care, NHS England, and NHS Improvement, "Delivering better oral health: an evidence-based toolkit for prevention" (updated 2021)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
3	Scottish Dental Clinical Effectiveness Programme "Prevention and Management of Dental Caries in Children, Dental Clinical Guidance", (2 nd Edition, 2018)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
4	Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN), "Dental interventions to prevent caries in children" (updated 2018)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
5	WHO, "Ending childhood dental caries: WHO implementation manual" (2019)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
6	WHO "Guideline: Sugars intake for adults and children" (2015)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
7	RNAO, "Oral health: Supporting adults who require assistance", 2 nd edition (2020)	3	3	3	3	3	3	3	3	24
8	National Institute for Health and Care Excellence/ NICE Oral health: local authorities and partners(NICE Public Health Guideline PH 55 (updated 2018)	3	3	3	3	3	3	3	3	24

Sumar recomandări

POPULAȚIE ȚINTĂ	RECOMANDARE	NIVEL DE EVIDENȚĂ
COPII /ADULȚI CU NEVOI SPECIALE Evaluare afecțiunilor cavității bucale/identificarea riscurilor Se realizează pentru identificarea riscurilor, respectiv nevoilor, în vederea personalizării intervenției (educație și/sau monitorizarea respectării vizitelor recomandate la medicul stomatolog)	Recomandarea 1: Examinarea periodică a cavității bucale la copii (în particular la copiii sub șase ani) și adulții cu nevoi speciale. 1.1. Evaluarea riscului de carii la copii trebuie inclusă în monitorizarea periodică a dezvoltării copilului și/sau evaluarea stării de sănătate. Se examinează cavitatea bucală a copiilor și se comunică cu aparținătorii; 1.2. Evaluarea și sprijinul privind igiena/sănătatea orală pentru categorii speciale de beneficiari (de exemplu persoanele în vârstă singure sau cu dizabilități).	IA
COPII/ADOLESCENȚI/ADULȚI Comunicare pentru schimbarea comportamentelor (Informare/educare/comunicare și/sau consiliere) Se realizează, după caz, la nivel individual de grup, pentru o igienă orală corectă și un stil de viață corespunzător	Recomandarea 2: Promovarea sănătății orale se include în practica curentă, prin comunicare pentru schimbarea comportamentelor și educație pentru sănătate, adaptată pe grupe de vârstă și individualizată conform nevoilor. 2.1. Intervențiile de promovare a sănătății orale trebuie să faciliteze periajul dinților de două ori pe zi cu pastă de dinți cu fluor. 2.2 Intervențiile de promovare a sănătății orale includ informarea, comunicarea și educarea privind alimentația și riscul pentru sănătatea orală a consumului de zaharuri.	IA
ABORDAREA INTERSECTORIALĂ Colaborarea cu alți profesioniști Se organizează în comunitate, în școală, în instituțiile de asistență socială, pentru o igienă orală corectă și un stil de viață corespunzător (intervențiile de evaluare, consiliere, IEC)	Recomandarea 3: Sănătatea orală este o prioritate cheie pentru sănătate și bunăstare care trebuie abordată prin colaborarea între profesioniști cu diferite roluri în sistemul de sănătate 3.1. Profesioniștii din sistemul public de sănătate colaborează pentru promovarea sănătății orale în comunitate; 3.2. Personalul de sănătate din prima linie (asistenți medicali comunitari, mediatori sanitari), ca și personalul din serviciile publice care lucrează cu persoane cu risc crescut de sănătate orală precară sunt instruiți periodic.	Dovezi moderate

Exemplu de instrument de lucru - Evaluarea Riscului de carii dentare la copiii < 6 ani

Evaluarea riscurilor apariției cariilor conduce utilizarea diferitelor instrumente, fără să existe consens științific asupra celui mai eficient. Pentru personalul medical din îngrijirea primară și comunitară, CCRAT este un instrument validat și utilizat în Canada (2020)

Data evaluării		
Nume, prenume		
Data nașterii		
FACTOR DE RISC	DA	NU
☐ Dinții sunt periați de două ori pe zi de către părinte/apartinător	☐ (0)	☐ (1)
☐ Există expunere zilnică la fluor (pasta de dinți conține fluor)	☐ (0)	☐ (1)
Obiceiuri alimentare (bifați tot ce este aplicabil; orice punct bifat se adaugă în coloana "DA"):		
☐ Alimentare cu biberonul > vârsta de 12 luni;		
☐ Utilizarea biberonului (sau cării pentru bebeluși) între mese cu alt lichid decât apa (de exemplu sucuri de fructe, lapte, lapte cu cacao/ciocolată);	☐ (1)	☐ (0)
☐ Folosirea biberonului (cării pentru bebeluși) seara la culcare pentru a adormi		
☐ Nu a fost stabilită o igienă orală de rutină după introducerea alimentelor solide, și copilul este încă alăptat sau hrănit cu biberonul după vârsta de 12 luni;		
☐ Copilul ia gustări între mese (de exemplu, fursecuri, bomboane, cereale îndulcite, chipsuri, acadele, sucuri de fructe, lapte cu cacao/ciocolată)		
☐ Familia este vulnerabilă socio-economic (sărăcie, nivel redus de educație)	☐ (1)	☐ (0)
☐ Există (se vizualizează) placă dentară și / sau resturi alimentare pe dinți	☐ (1)	☐ (0)
☐ Există carii vizibile (inclusiv leziuni incipiente -pete albe) și / sau dovezi ale unui tratament pentru carii anterior (obturație dentară, coroană dentară, extracție)	☐ (3)	☐ (0)
SCOR TOTAL: XX (se face suma punctelor acordate la fiecare factor de risc)		
RISCUL de CARII DENTARE:	RISC CRESCUT (SCOR > 3)	RISC SCĂZUT (SCOR < 3)
RECOMANDĂRI (bifați tot ce s-a comunicat părintelui/îngrijitorului copilului)		
PENTRU TOȚI COPIII		
☐ Trimiterea/ facilitarea vizitei la medicul stomatolog (dacă copilul nu a fost la medicul stomatolog în ultimele 12 luni). ☐ Comunicarea cu părinții/ îngrijitorii. Recomandări: informații furnizate părintelui/ îngrijitorului (se bifează toate recomandările furnizate părintelui) ☐ Părintele periază dinții copilului (<8 ani) cel puțin de două ori pe zi timp de 2 minute cu: - Pastă de dinți cu/fără fluor pentru copilul 0-3 ani dacă scorul total = 0; - Pastă de dinți cu fluor (cantitate cât un bob de orez) pentru copilul 0-3 ani dacă scorul total > 0); - Pastă de dinți cu fluor (cantitate cât un bob de mazăre) pentru copilul de 3-6 ani; ☐ Reducerea consumului de zahăr și/sau limitarea băuturilor / gustărilor cu zahăr; ☐ Evitarea utilizării peste noapte a biberonului (sau cării cu capac pentru bebeluși/copii) cu alte lichide decât apa ☐ Renunțarea la biberon până la vârsta de 12 luni cel târziu; ☐ Trecerea la cană fără capac pentru supt până la vârsta de 12 luni. ☐ Alte recomandări: _____		
PENTRU COPIII CU RISC CRESCUT DE CARII DENTARE		
☐ Perierea dinților copilului de două ori pe zi cu pastă de dinți cu fluor ☐ Trimiterea/ facilitarea vizitei la medicul stomatolog		
DATA VIZITEI URMĂTOARE/ MONITORIZAREA RECOMANDĂRILOR		